

ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY
- ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI
STATUTOWEJ W ROKU
2020

Mikołów, 2021

Spis treści

INFORMACJE OGÓLNE.....	5
1. Skład Zarządu Śląskiego Ogrodu Botanicznego – Związku Stowarzyszeń	5
2. Posiedzenia Zarządu w roku 2020	5
3. Skład Komisji Rewizyjnej Śląskiego Ogrodu Botanicznego – Związku Stowarzyszeń	5
4. Walne Zgromadzenia Członków zwołane w roku 2020.....	5
5. Pracownicy Śląskiego Ogrodu Botanicznego.....	6
6. Kursy i szkolenia pracowników Śląskiego Ogrodu Botanicznego	6
7. Stażyści i praktykanci.....	6
8. Kursy i szkolenia organizowane przez Śląski Ogród Botaniczny.....	7
9. Kontrole na terenie ŚOB w roku 2020.....	7
10. Ogród jako jednostka naukowa.....	7
11. Współpraca.....	8
12. Wolontariat	9
UTRZYMANIE INFRASTRUKTURY ZARZĄDZANEJ PRZEZ ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY – ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ	10
1. Utrzymanie infrastruktury Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego	10
2. Utrzymanie infrastruktury Ośrodka Edukacji Ekologicznej Dzieci	10
3. Budynek techniczno-socjalny przy ul. Zamkowej 2	11
4. Utrzymanie infrastruktury towarzyszącej kolekcji roślin ozdobnych	11
5. Regionalna Stacja Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie i infrastruktura towarzysząca kolekcjom terenowym	11
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ	11
1. Realizacja zadań	11
2. Programy edukacyjne.....	12
3. Pozostałe działania:	12
4. Udział w konferencjach i szkoleniach.....	13

5. Wydawnictwa edukacyjne.....	13
6. Działania w związku z sytuacją epidemiologiczną.....	14
7. Praktyki, staże.....	14
8. Pozostałe działania.....	15
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI ŚLĄSKI KALENDARZ EKOLOGICZNY.....	15
1. Śląski Kalendarz Ekologiczny.....	15
2. Akcje edukacyjno – ekologiczne.....	16
3. Udział pracowników ŚKE w konferencjach, szkoleniach oraz wydarzeniach zewnętrznych.....	16
4. Wywiady udzielone przez pracowników ŚKE.....	16
SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ ŚLĄSKIEGO BANKU NASION.....	17
1. Główne zadania.....	17
2. Pozostałe zadania i aktywności.....	21
SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ PRACOWNI BADAŃ NAD SYSTEMAMI ADAPTACYJNYMI.....	21
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI KOLEKCJI SIEDLISKOWYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W RADZIONKOWIE.....	22
1. Edukacja.....	22
1.1 Realizacja warsztatów edukacyjnych (w terminie od 01.01.2020 do 31.10.2020):.....	22
1.2. Wydarzenia edukacyjne.....	23
1.3. Organizowane/współorganizowane kursy, szkolenia, spotkania.....	23
2. Realizowane/współrealizowane projekty w 2020 r.....	23
3. Zlecenia zewnętrzne.....	24
4. Stażyści i praktykanci.....	24
5. Udział w szkoleniach, kursach.....	24
6. Konferencje naukowe, publikacje.....	24
7. Rozbudowa i pielęgnacja kolekcji roślinnych w Ogrodzie botanicznym.....	24
8. Artykuły/audycje z udziałem pracowników oraz na temat ŚOB w Radzionkowie.....	25
Polskie Radio Katowice.....	25

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI KOLEKCJI NAUKOWYCH, ZACHOWAWCZYCH ORAZ OZDOBNYCH	28
1. Pracownicy	28
2. Realizowane zadania	28
3. Zadania związane z pielęgnacją kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego	29
4. Udział w seminariach, konferencjach i targach.....	31
5. Organizowane szkolenia	31
6. Współpraca.....	31
7. Wydawnictwa	31
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁAŃ PROMOCYJNYCH, W TYM WSPÓŁPRACY Z MEDIAMI	32
1. Telewizja.....	32
2. Facebook	32
3. Instagram.....	32
4. Strona WWW.....	32
5. Radio.....	33
6. Prasa	33
7. Serwisy internetowe i portale społecznościowe	34
8. Organizacje i instytucje wspierające promocję wydarzeń w Ogrodzie	34
9. Wywiady, artykuły, programy telewizyjne	34
10. Wystawy	35
SZACOWANA LICZBA ODWIEDZAJĄCYCH OGRÓD.....	36
DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU Z SYTUACJĄ EPIDEMICZNĄ W POLSCE	36
POZYSKIWANIE FUNDUSZY ZEWNĘTRZNYCH.....	37

INFORMACJE OGÓLNE

Śląski Ogród Botaniczny z siedzibą w Mikołowie przy ul. Sosnowej 5, 43-190 Mikołów, zarejestrowany w Sądzie Rejonowym Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000163011, istnieje od 2003 roku jako związek stowarzyszeń. W jego skład wchodzi: Województwo Śląskie, Polska Akademia Nauk, Uniwersytet Śląski, Powiat Mikołowski, Gmina Mikołów, Gmina Radzionków, Gmina Racibórz, Gmina Jaworzno, Gmina Lyski, Towarzystwo Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego, Towarzystwo Miłośników Ziemi Raciborskiej, Stowarzyszenie Wspólnota, Stowarzyszenie Golf Park Mikołów. Związek ten ma formułę otwartą dla innych samorządów, stowarzyszeń i instytucji naukowych. W 2006 roku instytucja otrzymała zezwolenie ministra środowiska na prowadzenie ogrodu botanicznego. Od 15 marca 2010 roku organizacja posiada również status organizacji pożytku publicznego (OPP).

1. Skład Zarządu Śląskiego Ogrodu Botanicznego – Związku Stowarzyszeń

- dr Stanisław Piechula – prezes zarządu
- dr Gabriel Tobor – I wiceprezes zarządu
- prof. Wiesław Włoch – II wiceprezes zarządu
- mgr inż. Eugeniusz Wycisło – członek zarządu
- Remigiusz Kuś – członek zarządu
[kadencja 2019-2022]

Funkcja członka zarządu nie wiąże się z pobieraniem wynagrodzenia, jest pełniona społecznie.

2. Posiedzenia Zarządu w roku 2020

ROK 2020 (1) (liczba podjętych uchwał)
09.06.2020 r. nr 96 (3)

3. Skład Komisji Rewizyjnej Śląskiego Ogrodu Botanicznego – Związku Stowarzyszeń

- Grażyna Nazar – przewodnicząca Komisji Rewizyjnej
- Karina Tytko – sekretarz Komisji Rewizyjnej
- Jan Duda – członek Komisji Rewizyjnej
[kadencja 2019-2022]

4. Walne Zgromadzenia Członków zwołane w roku 2020

- XXXIII Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – 29 czerwca 2020 r. – podjęto 8 uchwał

5. Pracownicy Śląskiego Ogródu Botanicznego

ETATY W ROKU 2020

Liczba zatrudnionych osób	32
Liczba etatów	29,75

UMOWY ZLECENIA/ O DZIEŁO

UMOWA	Mikołów	Radzionków	Jaworzno	ŁĄCZNIE
zlecenia	50	30	-	80
o dzieło	3	2	-	5

6. Kursy i szkolenia pracowników Śląskiego Ogródu Botanicznego

- brak

7. Stażyści i praktykanci

Mikołów:

- program stażowy organizowany przez Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie, pracownik zajmujący się pielęgnacją kolekcji – 2 osoby w okresie od 15.10.2019 r. do 14.01.2020 r.
- program stażowy organizowany przez Grupę Profesja z siedzibą w Poznaniu, pracownik terenów zielonych 1 osoba w okresie od 01.10.2019 r. do 29.02.2020 r.
- program stażowy organizowany przez Uniwersytet Opolski w ramach projektu pt. „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Opolskiego”, pracownik biurowy w dziale Edukacji 1 osoba w okresie 14.09.2020 do 02.10.2020 r.

Praktyki zawodowe

- uczniowie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w ramach realizacji zajęć z przedmiotu Uprawy ogrodnicze + program nauczania zawarty na podstawie porozumienia ze szkołą w Ornontowicach, gdzie ŚOB prowadzi praktyczną naukę zawodu
- uczniowie klas wielorozwojowych z Zespołu Szkół Energetycznych i Usługowych w Łaziskach Górnych – praktyczna nauka zawodu w zawodzie ogrodnik
- uczniowie Zespołu Szkół Nr 2 Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Mikołowie – praktyczna nauka zawodu w zawodzie ogrodnik
- studenci Wydziału Nauk Przyrodniczych - Instytutu Biologii, Biotechnologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Śląskiego – praktyka zawodowa

Radzionków:

Praktyki zawodowe:

- słuchaczka zawodu FLORYSTA Zespołu Policealnych Szkół Medyczno-Społecznych w Bytomiu – praktyka zawodowa – 1 osoba

8. Kursy i szkolenia organizowane przez Śląski Ogród Botaniczny

- brak

9. Kontrole na terenie ŚOB w roku 2020

- Komisja Rewizyjna ŚOB – czerwiec 2020 – kontrola dokumentów finansowych
- Państwowa Inspekcja Pracy – styczeń 2020 – kontrola stosowania przepisów prawa pracy

10. Ogród jako jednostka naukowa

Decyzją z dnia 7 lutego 2006 r. Minister Środowiska zezwolił związkowi stowarzyszeń Śląski Ogród Botaniczny na prowadzenie ogrodu botanicznego w Mikołowie zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2004 nr 92 poz. 880), nakładającymi m.in. obowiązek prowadzenia badań naukowych i upowszechniania wiedzy. W dniu 29 marca 2017 roku, w związku z rozszerzeniem działalności, Śląski Ogród Botaniczny uzyskał zmianę decyzji Ministra Środowiska z dnia 7 lutego 2006 r. pozwalającej na prowadzenie ogrodu botanicznego poprzez zmianę jej sentencji w zakresie dotyczącym powierzchni oraz numeracji działek, na których znajduje się Ogród.

Decyzją z dnia 22 stycznia 2013 r. Minister Środowiska wpisał Śląski Ogród Botaniczny – Związek Stowarzyszeń pod nr PL 005 do rejestru instytucji naukowych uprawnionych do przewożenia w celach naukowych przez granicę Unii Europejskiej, bez stosownych zezwoleń, żywego materiału roślinnego, okazów zielnikowych, zasuszonych albo w inny sposób utrwalonych okazów gatunków podlegających ograniczeniom na podstawie przepisów UE dotyczących Konwencji o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (Konwencja Waszyngtońska, CITES), w celu nieodpłatnej wymiany, użyczenia lub darowizny do badań naukowych.

Śląski Ogród Botaniczny prowadzi badania naukowe we współpracy m.in. z usytuowanym przy Ogrodzie zamiejscowym Laboratorium Anatomii Roślin powołanym przez Polską Akademię Nauk Ogród Botaniczny – Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej w Powsinie. Śląski Ogród Botaniczny znajduje się również w rejestrze systemu PolON, jako jednostka naukowa w rozumieniu zapisów art. 2 pkt 9 lit. f) Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. 2010 nr 96 poz. 615).

Nadzór merytoryczny nad działalnością naukowo-badawczą ŚOB sprawuje Rada Naukowa. W jej skład wchodzi obecnie 29 osób wybranych na okres czteroletniej kadencji przypadającej na lata 2016-2020.

Przy Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Mikołowie znajduje się także siedziba Rady Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce – stowarzyszenia zrzeszającego przedstawicieli polskich ogrodów botanicznych i tworzącego tzw. krajową sieć ogrodów. Jest to organizacja pozarządowa, która inicjuje i podejmuje wspólne badania naukowe, monitoruje uprawę *ex situ* gatunków rzadkich i zagrożonych w skali kraju, tworzy regionalne banki nasion, planuje wspólną strategię rozwoju; przygotowuje programy dydaktyczne i edukacyjne. Podejmuje również działania interwencyjne dla obrony interesów ogrodów botanicznych oraz ochrony zasobów przyrodniczych.

11. Współpraca

- w ramach członkostwa Gminy Miasta Jaworzna w związku stowarzyszeń i przekazywanej przez Jaworzno składki ŚOB wykonuje prace polegające na utrzymaniu kolekcji roślinnych na terenie parku gminnego Gródek. W ramach prac zatrudniona jest jedna osoba (1/2 etatu) jako koordynator jednostek współpracujących. W ramach umowy dzierżawy terenu Parku Gminnego Gródek zostanie utworzony Ogród Botaniczny Arboretum w Jaworznie.;
- kontynuowano współpracę z Polską Akademią Nauk i uczelniami wyższymi oraz innymi ogrodami botanicznymi w ramach prowadzenia badań naukowych;
- nadal utrzymujemy trzy spółdzielnie socjalne dwie terenowe i jedną prowadząca restaurację i kawiarenkę na terenie Ogródu Żółtego.
- w ramach rozwoju Śląskich Kolekcji Siedliskowych kontynuowano współpracę z Golf Park Mikołów.
- kontynuowano współpracę z Uniwersytetem Śląskim w ramach organizowania praktyk zawodowych dla studentów Wydziału Nauk Przyrodniczych - Instytutu Biologii, Biotechnologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Śląskiego (w roku 2020 w trybie zdalnym).
- kontynuowano współpracę z Instytutem Ekologii Terenów Przemysłowych, której przedmiotem działań są: badania naukowe i wdrożenia w zakresie ochrony przyrody i klimatu, ze szczególnym uwzględnieniem terenów zdegradowanych i zurbanizowanych, Edukacja Ekologiczna i upowszechnianie dobrych praktyk, podejmowanie i realizacja inicjatyw o znaczeniu lokalnym i regionalnym ważnych dla zrównoważonego rozwoju regionów (szczególnie woj. śląskiego), itd.
- kontynuowano współpracę z Uniwersytetem Opolskim zgodnie z podpisanym w dniu 20 października 2015 r. porozumieniem dot. wsparcia w realizacji procesu utworzenia Międzynarodowego Centrum Badawczo-Rozwojowego Uniwersytetu Opolskiego na rzecz rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego na terenie dawnej Królewskiej Akademii Rolniczej w Prószkowie, w szczególności poprzez:

- realizację projektów naukowo-badawczych dotyczących m.in. rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego, a także ochrony różnorodności biologicznej obszarów wiejskich;
 - realizację projektów rozwojowych i wdrożeniowych;
 - projektów edukacyjnych i dydaktycznych;
 - organizowanie wspólnych wystaw, plenerów, warsztatów, seminariów i konferencji;
 - wymianę kadr, konsultacji naukowych oraz wspólnych publikacji naukowych.
- zawarto porozumienie na rzecz przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w ramach projektu „Florintegral – zintegrowana ochrona *in situ* i *ex situ* rzadkich, zagrożonych i priorytetowych gatunków flory na terenie Polski” (POIS.02.04.00-.-0006/17), w ramach działania 2.4 oś priorytetowa II Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 w dn. 8 maja 2020 r.
 - zawarto porozumienie w sprawie wspólnej realizacji inwestycji pod nazwą Pilotażowa Instalacja Fotowoltaiczna ze Zbiórką Wody Opadowej w dn. 12.06.2020 r.
 - zawarto porozumienie o partnerstwie w projekcie „Radzionków zmienia klimat. Działania na rzecz błękitno-zielonej infrastruktury w Gminie Radzionków” realizowanym w ramach programu „Środowisko, energia i zmiany klimatu” Mechanizm finansowy EOG na lata 2014-2021 w dn. 13.08.2020 r.
 - zawarto porozumienie o partnerstwie na rzecz projektu „Mikołów dla Klimatu – wdrażanie inwestycji z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury w mieście” realizowanym w ramach programu „Środowisko, energia i zmiany klimatu” Mechanizm finansowy EOG na lata 2014-2021 z dn. 14.08.2020 r.
 - zawarto umowę o partnerstwie na rzecz projektu „Szkoła dla Klimatu – adaptacja, mityzacja i Edukacja w powiecie mikołowskim” realizowanym w ramach programu „Środowisko, energia i zmiany klimatu” Mechanizm finansowy EOG na lata 2014-2021 w dn. 27.08.2020 r.

12. Wolontariat

W okresie od stycznia do grudnia 2020 r. zawarto łącznie 11 umów wolontariackich. Cztery umowy zostały zawarte z osobami, które po raz pierwszy podjęły wolontariat w ŚOB, a pozostałe siedem osób współpracowało już z Ogrodem w latach poprzednich. Mała liczba zawartych umów wolontariackich związana jest z sytuacją epidemiczną, w związku z którą, w okresach zaostrzenia pandemii, nie przyjmowano nowych wolontariuszy.

Wolontariusze zaangażowali się w tym roku w działalność projektu pn. „Akcje edukacyjno – informacyjne w Śląskim Ogródku Botanicznym w 2020 r.”, którego realizacja została dofinansowana ze środków WFOSiGW w Katowicach. Działalność

wolontariuszy w ramach tego projektu dotyczyła głównie zadań związanych z przygotowaniem i przeprowadzeniem warsztatów dla dzieci i młodzieży w ramach akcji, zabaw ruchowych, seminariów, projekcji filmowych. Kilkoro spośród wolontariuszy bardzo aktywnie zaangażowało się w prace związane z szeroko rozumianą pielęgnacją roślin na terenie Ogródu, wspierając pracowników terenowych. Ponadto Ogród pozyskał wolontariusza, którego pasją jest fotografia i który zaangażował się w przygotowanie dokumentacji zdjęciowej kolekcji i infrastruktury Ogródu.

W okresie od stycznia do grudnia 2020 r. wolontariusze przepracowali na rzecz ŚOB 195 godzin.

UTRZYMANIE INFRASTRUKTURY ZARZĄDZANEJ PRZEZ ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY – ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ

1. Utrzymanie infrastruktury Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogródu Botanicznego

- w 2020 roku przeprowadzono przegląd roczny związany z funkcjonowaniem i stanem budynku Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej. Stan budynku określa się jako dobry.
- przeprowadzono remont powłoki malarskiej i tynku w gabinecie dyrektora, sekretariacie i pokoju księgowości i kadr
- liczne niewielkie spękania i rysy pojawiające się głównie w nowej części budynku – do usunięcia podczas prac związanych z malowaniem pomieszczeń.

Budynek byłej wartowni – stan dobry. Budynek gastronomiczny przy placu zabaw. Po wykonanej naprawach stan budynku określa się jako dobry, mimo iż nadal pojawiają się przecieki i pęknięcia pokrycia dachowego, które są na bieżąco usuwane, a ich pojawianie się związane jest z użyciem słabej jakości pokrycia dachowego.

Plac zabaw przy CEPiE – stan dobry do malowania w przyszłym roku. Stan ścieżek oraz małej architektury jest dobry. Ławki są na bieżąco konserwowane. Kostka brukowa na terenie parkingów wykazuje zużycie i w najbliższym czasie będzie wymagała naprawy.

2. Utrzymanie infrastruktury Ośrodka Edukacji Ekologicznej Dzieci

Infrastruktura OEED to budynek, w którym znajduje się Przedszkole nr 10, plac zabaw, tereny zielone wokół budynku, parking. Stan budynku określa się jako dobry, W chwili obecnej należałoby wykonać prace związane z odmalowaniem sal dydaktycznych i pozostałych pomieszczeń. Bardzo kosztowne są prace związane z konserwacją systemu klimatyzacji, wentylacji i ogrzewania ze względu na skomplikowanie tych układów i wzajemne ich powiązanie. Od 2016 roku Śląski Ogród Botaniczny nie korzysta z pomieszczeń OEED, natomiast mimo to zajmuje się bieżącym utrzymaniem budynku oraz terenów zielonych wokół OEED jak również zimowym utrzymaniem zarówno parkingów, jak i całej drogi dojazdowej do Ośrodka Edukacji Ekologicznej Dzieci, tj. ok.

300 m. Wykonano serwis oświetlenia awaryjnego. Wymiana piasku w piaskownicy. Zamówiono usługę legalizacji gaśnic i hydrantów na terenie OEED. Naprawiono kocioł grzewczy. Wykonano wymianę szyb. Naprawa i konserwacja drzwi.

3. Budynek techniczno-socjalny przy ul. Zamkowej 2

Stan budynku z punktu widzenia budowlanego jest niezadowalający – wymaga generalnego remontu od fundamentów po dach.

4. Utrzymanie infrastruktury towarzyszącej kolekcji roślin ozdobnych

Na terenie Kolekcji Roślin Ozdobnych znajdują się elementy infrastruktury towarzyszącej w postaci m.in. małej architektury, której przegląd został wykonany w 2020 roku. Stan takich elementów jak: altany, platformy widokowe, mola, ścieżka – kładka drewniana, mostek drewniany – wymagają drobnych napraw oraz ponownego zakonserwowania. W kolejnych latach nadal będą kontynuowane prace konserwacyjne. Wymiany wymagają reflektory zewnętrzne, które uległy uszkodzeniu, a podświetlają one istotne elementy kolekcji takie jak np. rozwidlenie ścieżki. Utrzymanie infrastruktury kolekcji roślin ozdobnych to także utrzymanie układu komunikacyjnego, który wymaga dużych nakładów finansowych do poprawy całej nawierzchni.

5. Regionalna Stacja Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie i infrastruktura towarzysząca kolekcjom terenowym

Na bieżąco prowadzone są prace konserwatorskie związane z użytkowaniem budynku. Budynek co roku przechodzi przegląd wentylacji oraz budowlany. W roku 2020 wykonano remont auli audiowizualnej (usuwanie spękań i malowanie całego pomieszczenia). Na bieżąco są prowadzone prace konserwatorskie związane z małą infrastrukturą Ogrodu – naprawa ławek, schodów, poręczy i zabezpieczanie drewnianych rzeźb.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ

1. Realizacja zadań

Zrealizowano warsztaty edukacyjne dla **3344** uczestników oraz ich opiekunów. Zajęcia realizowano w ramach:

- projekt dofinansowany przez WFOŚiGW w Katowicach pt. „Warsztaty edukacji przyrodniczej i ekologicznej ŚOB realizowane w latach 2019-2020” – przyznane środki: 60 150,00 zł (2043 uczestników w 2020 roku);
- zajęcia edukacyjne w ramach współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego – zrealizowano warsztaty dla 915 uczestników;
- zajęcia edukacyjne w ramach działalności statutowej – zrealizowano warsztaty dla 386 uczestników.

Pracownia edukacji zrealizowała fragment zadania Pn.: Rozbudowa „Zielarium” na terenie Ogrodu Żółtego ŚOB (Sosnowa 5) dofinansowanego z Wojewódzkiego funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach w ramach zadania „Rozbudowa kolekcji sadowniczej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie (etap X) oraz w Radzionkowie (etap VI)”. Łączna kwota dofinansowania: 66 012,00 zł.

Celem zadania była rozbudowa bazy edukacyjnej (prowadzenie zajęć cyklicznych i związanych ze świętami Kalendarza) poprzez stworzenie ogrodu edukacyjnego ziół, roślin użytkowych, drzew i krzewów użytkowych i owocowych, z donicami, hotelami dla owadów i innymi elementami małej architektury.

2. Programy edukacyjne

Realizowano warsztaty w ramach 12 programów edukacyjnych. Tematyka zagadnień w ramach warsztatów była przyrodnicza, ekologiczna i dostosowana do wieku odbiorców.

- warsztaty dla dzieci w wieku przedszkolnym: Kącik ogrodnika, Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego;
- warsztaty dla dzieci w wieku przedszkolnym i klas I-III szkoły podstawowej: Kalejdoskop natury, Śladami smoka Przyrodnika, Wróżka Ziołuszka, Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego;
- warsztaty dla dzieci klas I-III szkoły podstawowej: Ogrodowy zawrót głowy;
- warsztaty dla uczniów od IV klasy szkoły podstawowej i dorosłych: Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego;
- warsztaty dla uczniów od VII klasy szkoły podstawowej i dorosłych: Szkiełko i oko;
- warsztaty dla dzieci, uczniów szkół wszystkich szczebli i dorosłych: Zielarium, Spacer z przewodnikiem, Warsztaty integracyjne, ogniska;
- warsztaty zielarskie dla seniorów;
- warsztaty sensoryczne dla osób niepełnosprawnych.

3. Pozostałe działania:

- organizacja i prowadzenie po raz drugi w Ogrodzie jednego turnusu półkolonii zimowych „Zimowe półkolonie podróżnicze dla ciekawskich”, w których wzięło udział 30 dzieci. Wśród zaproszonych gości prowadzących prelekcje i warsztaty znaleźli się podróżnicy i badacze, którzy odwiedzili zimne rejony świata (Antarktyda, Islandia, Sapmi, Himalaje), w tym słynny himalaista Artur Małek (20-25 stycznia);
- organizacja i prowadzenie warsztatów podczas czwartego już pikniku rodzinnego dla rodzin adopcyjnych (19 września);
- prowadzenie warsztatów oraz gry terenowej podczas akcji „Czyste Beskidy” w Beskidzie Żywieckim (20 września);

- prowadzenie spacerów tematycznych dotyczących roślinności terenów przemysłowych podczas Industriady w Muzeum Śląskim w Katowicach (26 września);
- prowadzenie warsztatów podczas „Botanicznego spotkania” i „Meteorologicznego spotkania” organizowanych przez Pracownię Śląskiego Kalendarza Ekologicznego (12 września i 10 października);
- organizacja i prowadzenie zajęć zdalnych na temat edukacji przyrodniczej dla najmłodszych, dla studentów I roku pedagogiki Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W październiku odbyły się dwa spotkania, w których udział wzięło 68 studentów (październik-listopad);
- organizacja, przygotowanie i prowadzenie cyklu trzech przedświątecznych gier terenowych „Grudniowe podróże po Sośniej Górze”, w których wzięło udział łącznie około 450 dzieci – „Skrzaty na straży Świąt” (5-11 grudnia), „Magiczne rośliny Bożego Narodzenia” (12-18 grudnia) i „Mikołaj w tarapatach” (19-23 grudnia);
- organizacja i prowadzenie „Urodzin w Ogrodzie”.

4. Udział w konferencjach i szkoleniach

- udział w szkoleniu „Grafika komputerowa Photoshop” w Katowicach (28 lutego-1 marca);
- udział w konferencji on-line „Rób dobro. Edukacja globalna w szkole podstawowej” organizowanej przez Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła” z Łodzi (15-18 czerwca);
- udział w konferencji „Edukacja na fali – tu zaczyna się przygoda” organizowanej przez ZHP Hufiec Bytom, prezentującej rozwiązania bazujące na metodzie pedagogiki przygody (20 października).
- Udział w webinarium "7 rzeczy, od których warto zacząć „zero waste” prowadzonym przez Katarzynę Wągrowską

5. Wydawnictwa edukacyjne

Przygotowano nowe wydawnictwa edukacyjne:

- zakładki edukacyjne (5 wzorów);
- broszury: „Na tropie” (tom 27), „Rzecz o ptakach” (tom 28), „Wróżka Ziołuszka na tropie niezwykłych roślin” (tom 30), „Grzyby Śląskiego Ogródu Botanicznego i jego okolic. Tom 2: Gatunki do podziwiania przy ścieżkach spacerowych” (tom 31);
- mapa edukacyjna A3 po Ogrodzie Żółtym „Podróż do Ziołolandii. Drzewa i krzewy Sośniej Góry”.

Oprócz własnych wydawnictw edukacyjnych przygotowano ofertę edukacyjną Pracowni Edukacji i Śląskiego Kalendarza Ekologicznego do informatora pt. „Śląskie. Tu edukujemy. Regionalna edukacja ekologiczno-przyrodnicza”, którego data wydania była planowana

na II/III kwartał tego roku.

6. Działania w związku z sytuacją epidemiologiczną

Sytuacja epidemiologiczna, wprowadzane obostrzenia i wymóg pracy zdalnej nie pozwoliły na prowadzenie standardowej działalności Pracowni Edukacji przez kilka miesięcy. Lekcje zdalne w szkołach i brak organizacji wycieczek spowodowały, że liczba warsztatów w tym roku była zdecydowanie mniejsza. Z powodu niepewnej sytuacji i rygorystycznych obostrzeń, których Ogród nie mógł spełnić, w tym roku nie zorganizowano półkolonii letnich. Zamiast tego skupiono się na tym, czym można je zastąpić w wakacje oraz jakie działania można podejmować niezależnie od sytuacji epidemiologicznej:

- przygotowywanie scenariuszy nowych warsztatów oraz gier terenowych;
- kiedy był zakaz wychodzenia z domu i odwiedzania ogrodów botanicznych i terenów zielonych, kilka razy w tygodniu publikowanie postów edukacyjnych na stronie FB Ogródu z informacjami o tym, co aktualnie dzieje się w przyrodzie, ciekawostkami i zdjęciami;
- założenie fotopułapki w lesie i publikowanie na stronie FB Ogródu filmów uchwyconych zwierząt;
- praca nad stroną internetową prezentującą ofertę edukacyjną i działalność Pracowni Edukacji;
- zamiast półkolonii letnich, organizacja i prowadzenie „Letnich podróży po Sośniej Górze” dla rodzin z dziećmi. Przez 9 wakacyjnych tygodni przygotowano i prowadzono 9 gier o różnorodnej tematyce, które prowadziły uczestników po ciekawych zakątkach Ogródu Żółtego. W „Letnich podróżach” udział wzięło łącznie 1340 dzieci a sam cykl spotkał się z bardzo pozytywnym odbiorem, więc prawdopodobnie będzie kontynuowany w kolejnych latach, choć być może w nieco innej formule;
- przygotowywanie się do prowadzenia krótkich filmów z ciekawostkami przyrodniczymi i wirtualnymi spacerami, które będą publikowane na stronie FB Ogródu. Pierwszy taki film nakręcono w październiku na potrzeby zajęć zdalnych ze studentkami pedagogiki.
- organizacja i prowadzenie zajęć zdalnych na temat edukacji przyrodniczej dla najmłodszych, dla studentów I roku pedagogiki Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W październiku odbyły się dwa spotkania, w których udział wzięło około 60 studentów;
- organizacja cyklu gier terenowych pn.: „Grudniowe podróże po Sośniej Górze” w których wzięło udział ponad 450 dzieci

7. Praktyki, staże

- opieka nad praktyką studenta II roku biologii Wydziału Nauk Przyrodniczych

Uniwersytetu Śląskiego, która odbyła się od 10 do 24 sierpnia;

- opieka nad stażem studentki architektury krajobrazu na Uniwersytecie Opolskim, która odbyła się od 14 września do 2 października.

8. Pozostałe działania

- opieka nad założonymi w 2019 roku dwoma akwariami z roślinami owadożernymi (cały rok);
- kontynuowanie współpracy z Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska w Katowicach w zakresie bezpłatnej dystrybucji czasopisma „Przyroda Górnego Śląska” w celu promocji walorów przyrodniczo-turystycznych województwa śląskiego (cały rok);
- współpraca z panem Ryszardem Kosmędą przy opiece nad budową domów dla dzikich zapylaczy – murarek (cały rok);
- przygotowywanie i umieszczanie na stronie FB Ogrodu postów o tematyce przyrodniczej oraz relacji z warsztatów i innych działań Pracowni Edukacji, aktualizacja zakładki „Edukacja” na stronie www Ogrodu (cały rok).

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI ŚLĄSKI KALENDARZ EKOLOGICZNY

1. Śląski Kalendarz Ekologiczny

Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego, w lutym 2020 r. miała rozpocząć realizację dofinansowanego ze środków WFOSiGW w Katowicach, projektu pn. „Kampania na rzecz adaptacji do zmian klimatu: Śląsk dla Klimatu” przewidzianego na lata 2020-2021. Jednakże z powodu ogłoszenia stanu epidemicznego, w porozumieniu z instytucją dotującą, przesunięto realizację całego projektu na lata 2021-2022.

Na przełomie kwietnia i maja 2020 r. przeprowadzono konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży pt. „Intrygujące rośliny”. W konkursie wzięło udział 18 dzieci, które nadesłały 18 prac. Jury nagrodziło 8 prac.

W związku z rozwijającą się sytuacją epidemiczną, napisano i zrealizowano projekt edukacyjny, adekwatny do obecnej i prognozowanej sytuacji epidemicznej, pn. „Akcje edukacyjno – informacyjne w Śląskim Ogródku Botanicznym w Mikołowie w 2020 r.”.

W ramach projektu zorganizowano dwie akcje informacyjno-edukacyjne – Botaniczne spotkanie oraz Klimatyczne spotkanie, w ramach których odbyły się:

- 2 seminaria popularno-naukowe, po 2 wykłady seminaryjne - łącznie w seminariach wzięło udział 75 osób
- 6 tematycznych warsztatów edukacyjnych, w których wzięło udział łącznie 175 osób

- projekcje sześciu filmów przyrodniczych, w których wzięło udział łącznie ok. 100 osób
- ogłoszono i rozstrzygnięto konkurs plastyczny pt. „Jesienne inspiracje”. W konkursie wzięło udział 136 osób. Jury nagrodiło 25 prac.

W ramach realizacji postulatów o samoedukacji dzieci, młodzieży i rodzin, na czas pandemii przygotowano:

- edukacyjną wystawę fotografii wielkoformatowych "W sieci"
- kolorowaną edukacyjną wskazującą gatunki roślin występujące na terenie ŚOB "Pokoloruj i poszukaj"
- edukacyjną „Wykreślanek przyrodniczą” dla młodzieży

2. Akcje edukacyjno – ekologiczne.

W okresie sprawozdawczym zrealizowano łącznie 20 akcji edukacyjno-informacyjnych publikowanych na fanpage’u ŚOB:

- 10 wykreślanek botanicznych (kwiecień-czerwiec)
- 10 zagadek przyrodniczych (czerwiec-sierpień)

3. Udział pracowników ŚKE w konferencjach, szkoleniach oraz wydarzeniach zewnętrznych.

- udział w Nocy Biologów organizowanej przez Wydział Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Śląskiego, 10 stycznia 2020 r., Sylwia Prusko, Ewelina Roszkowska, Natalia Loranc
- udział w szkoleniu „Błękitno – zielona infrastruktura dla łagodzenia zmian klimatu – narzędzia strategiczne i rozwiązania techniczne” 2 marca – 12 kwietnia 2020 r. Ewelina Roszkowska
- udział w konferencji on-line EU Green Week 2020, 19-22 października 2020 r.
- udział w debacie „Jak organizować festiwale nauki w dobie pandemii?” Uniwersytet Śląski w Katowicach, 21 października 2020 r., Sylwia Prusko, Ewelina Roszkowska
- realizacja kursu „Bajkoterapia”, w ramach cyklu szkoleń „EduAkcja”, 4 listopada 2020 r. Ewelina Roszkowska
- udział w World Cafe, „JST-NGO zwiększenie partycypacji organizacji pozarządowych z subregionu tyeskiego w realizacji polityki realnej”, 5 listopada 2020 r., Ewelina Roszkowska

4. Wywiady udzielone przez pracowników ŚKE.

- 23 marca 2020 r. Jacek Maczuch Radio FEST o konkursie „Intrygujący świat roślin”

- 8 września 2020 r. Natalia Siuta Radio Ekspres o Botanicznym Spotkaniu i konkursie „Jesienne inspiracje”

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ ŚLĄSKIEGO BANKU NASION

1. Głównie zadania

W okresie sprawozdawczym kontynuowano realizację projektu „SALUTE4CE – Zintegrowane zarządzanie środowiskiem z użyciem mikro-skwerów w miejskich obszarach funkcjonalnych (Interreg Central Europe - SALUTE4CE umowa nr 1472 z dn. 05.04.2019 r.). Idea projektu realizowanego w ramach Programu INTERREG dla Europy Środkowej polega na wykorzystaniu niewielkich powierzchni na terenie miasta dla realizacji nasadzeń zieleni. Projekt będzie szeroko promował ideę przywracania roślinności rodzimej. Koordynatorem projektu jest Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach. W projekcie zaangażowanych jest 10 partnerów z 5 krajów: Czechy, Słowacja, Niemcy, Włochy i Polska. W 2020 roku przygotowane zostały przez ŚOB zaplanowane we wniosku aplikacyjnym poniższe dokumenty:

- Deliverable D.T1.1.1 - Methodology of selection of spots for urban environmental acupuncture (UEA)
- Deliverable D.T1.2.1 - Report on principles for selection of interventions
- Deliverable D.T1.3.1 - Transnational concept of local trainings on urban environmental acupuncture
- Deliverable D.T1.3.2 - Training materials in national languages
- Deliverable D.T1.4.1 - Review of status quo of integrated environmental management for FUAs in national policies
- Dodatkowo ŚOB jest współautorem poniższych opracowań przygotowanych w ramach projektu:
- Deliverable D.T3.2.1 - Assessment of soil and climate conditions for 4 small spots with recommendation of plants
- Deliverable D.T3.2.2 - The investment preparation documentation for pilot action in Erfurt
- Deliverable D.T3.2.3 - Report on public events involving local citizens

Wszystkie przygotowane przez ŚOB materiały dostępne są na stronie www.interreg-central.eu (zakładka DELIVERABLES).

W 2020 roku odbyły się 4 wideokonferencje z partnerami projektu i 1 spotkanie (pozostałe zaplanowane spotkania zostały odwołane w związku z sytuacją epidemiologiczną):

- 4 lutego 2020 r. - z przedstawicielami IETU oraz IURS (on-line)
- 20 marca 2020 r. - z przedstawicielami IETU oraz IOER (on-line)

- 28-29 maja 2020 r. - ze wszystkimi partnerami projektu (on-line)
- 24 sierpnia 2020 r. - z przedstawicielami IETU oraz Miasta Chorzów (spotkanie odbyło się w Mikołowie)
- 28-29 września 2020 r. - ze wszystkimi partnerami projektu (on-line)

W ramach promocji projektu SALUTE4CE przygotowano informacje na stronę www i konto ŚOB na portalu Facebook oraz wysłano 2 numery newsletter 'a projektu do zainteresowanych instytucji i osób (75 adresów). Promocja projektu miała miejsce także w trakcie Konferencji Naukowo-Technicznej ZIELEŃ MIEJSKA – NATURALNE BOGACTWO MIASTA - Architektura krajobrazu wobec zmian klimatycznych która odbyła się w Toruniu 8 października 2020 r. (prezentacja pt. *Zintegrowane zarządzanie środowiskiem z użyciem mikro-skwerów w miejskich obszarach funkcjonalnych – zastosowanie idei miejskiej zielonej akupunktury*) oraz w trakcie posiedzenia Oddziału Śląskiego Polskiego Towarzystwa Botanicznego w Katowicach (prezentacja pt. *Wzmacnianie przyrodniczego systemu miasta metodą Miejskiej Zielonej Akupunktury (MZA) – propozycja metod wyboru miejsc interwencji i szczegółowych rozwiązań*), która odbyła się 20 lutego 2020 r. w Katowicach.

Czas realizacji projektu: kwiecień 2019 – marzec 2022.

Do WFOŚiGW w Katowicach 4 września 2020 r. złożono wniosek o dofinansowanie zadania „Ochrona *ex situ* wybranych gatunków siedlisk podmokłych i leśnych wymienionych w Czerwonej Liście Roślin Województwa Śląskiego”. Głównym celem projektu będzie ochrona gatunków siedlisk podmokłych i leśnych na poziomie gatunkowym poprzez długoterminową ochronę nasion wybranych 31 gatunków roślin w 50 próbkach. Uzyskane dofinansowanie pozwoli również na zakup wysokiej klasy mikroskopu stereoskopowego na potrzeby Śląskiego Banku Nasion. Wniosek jest obecnie w trakcie oceny merytorycznej. Wartość projektu: 156 160,00 zł. Wnioskowana kwota dofinansowania: 123 660,00 zł. Planowany czas realizacji: 04.09.2020 - 15.12.2022.

Realizacja trwałości projektu „FlorNaturROBiA” dofinansowanego ze środków Narodowego Funduszu NFOŚiGW. Projekt został zakończony w 2015 roku. W roku 2020 kontynuowano niezbędne działania związane z trwałością projektu.

W roku 2020 kontynuowano realizację projektu finansowanego z funduszy Unii Europejskiej pn. „FlorIntegral – zintegrowana ochrona *in situ* i *ex situ* rzadkich, zagrożonych i priorytetowych gatunków flory na terenie Polski”

Numer: POIS.02.04.00-00-0006/17

Kierownik projektu: dr Leszek Trząski

Okres realizacji: 01.01.2018 – 30.05.2021

Budżet projektu: całkowita wartość projektu 7 554 959,43zł

kwota dotacji: 6 421 715,49zł (instytucja finansująca: Unia Europejska Fundusz Spójności)

Celem projektu jest objęcie działaniami konserwatorskimi wybranych 31 gatunków flory Polski występujących na 71 stanowiskach naturalnych w 13 województwach. Spośród nich 28 gatunków zaliczanych jest do gatunków o wysokim stopniu zagrożenia, 29 jest prawnie chronionych w Polsce, a 16 gatunków jest chronionych w UE Dyrektywą Siedliskową. Dwa pierwsze zadania projektu obejmują kompleksową ochronę *ex situ* wymienionych 31 gatunków przez długoterminowe zabezpieczenie ich różnorodności gatunkowej i genetycznej w banku nasion i w banku DNA. Działania te obejmują także pełną charakterystykę botaniczną i ekologiczną wszystkich 71 populacji i stanowisk zbioru nasion i materiału genetycznego, tj. liści z populacji roślin jako źródła genomowego DNA. Trzecie zadanie tego projektu jest nowością w działaniach konserwatorskich nad ochroną różnorodności flory, gdyż poświęcone jest zintegrowaniu metod ochrony w warunkach sztucznych *ex situ* z warunkami naturalnymi *in situ* przez restytucję 8 wybranych gatunków o wysokim statusie konserwatorskim na 14 stanowiskach w Polsce, w tym w 2 parkach narodowych i na 7 obszarach Natura 2000, wraz z poprawą stanu tych siedlisk, z wykorzystaniem materiałów pochodzących ze zbiorów dla banku nasion flory polskiej.

Koordynatorem projektu i jego głównym wykonawcą (tzw. beneficjentem wiodącym) jest PAN Ogród Botaniczny - Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej w Powsinie, a partnerem - współwykonawcą (tzw. podmiotem zakwalifikowanym do ponoszenia kosztów) jest Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie. Ponadto część zadań projektu wykonywały Ogrody Botaniczne Uniwersytetu A. Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytetu M. Curie - Skłodowskiej w Lublinie na podstawie zawartych umów jako zleceniobiorcy wybrani na podstawie postępowań przetargowych.

Do końca III kwartału 2020 roku, tj. po niespełna trzech latach realizacji projektu niemal zakończono działania w zakresie ochrony *in situ* i *ex situ* gatunków i ich siedlisk. Do banku nasion (Zadanie 1 projektu) w PAN Ogródzie Botanicznym - CZRB w Powsinie przekazano 66 próbek reprezentujących populacje wszystkich 31 gatunków roślin objętych projektem; w październiku trwały uzupełniające zbiory na pozostałych stanowiskach. Zebrane w poprzednich okresach próbki nasion poddawane są suszeniu w kontrolowanych warunkach temperatury i wilgotności do wymaganej przy długotrwałym przechowywaniu zawartości wody. Określana jest także ich żywotność testem kiełkowania i tetrazoliowym. Ustalane są również komputerowo warunki ich bezpiecznego zamrażania do temperatur kriogenicznych par ciekłego azotu. Do kriogenicznego banku nasion wprowadzono już 55 próbek nasion należących do 23 gatunków roślin. W ramach projektu ŚBN wzbogacił się o 25 próbek nasion gatunków rzadkich i ginących (23 przechowywane w warunkach kriogenicznych oraz 2 próbki przechowywane w temp. -20°C).

Praktycznie zakończono zbiór liści jako materiału genetycznego do banku DNA (Zadanie 2) dla gatunków i stanowisk objętych projektem, tj. dla wszystkich 31 gatunków roślin reprezentowanych przez 71 populacji. Do zebranych próbek liści została dołączona

dokumentacja zbioru w formie tzw. paszportów stanowisk i populacji zbioru oraz zdjęć roślin i ich populacji. Po sprawdzeniu poprawności zbioru na podstawie załączonej dokumentacji zbioru z przesłanych próbek liści pojedynczych roślin z populacji izolowany jest genomowy DNA. Na koniec września 2020 r. izolację DNA wykonano z próbek 66 populacji (93%) wszystkich 31 gatunków roślin. Wyizolowane próbki reprezentują aż 2900 różnych genotypów roślin (spośród zaplanowanych w projekcie 3500 genotypów). Próbki wyizolowanego genomowego DNA są przechowywane w ultra zamrażarkach w temperaturze ok. - 80°C.

Do końca III kwartału wykonano prawie wszystkie prace w zakresie ochrony gatunków i ich siedlisk (Zadanie 3), przy czym, w zgodzie z harmonogramem projektu, wszystkie nie zakończone dotychczas prace były sukcesywnie odbierane i rozliczane aż do końca IV kwartału. Zakończono restytucję wszystkich 8 gatunków na pierwotne stanowiska naturalne.

Na ukończeniu są bieżące prace pielęgnacyjne siedlisk i stanowisk restytucji oraz prowadzony jest stały monitoring stanowisk, populacji i osobników dla wsiedlonych w celach restytucyjnych roślin. Dla wszystkich gatunków w 4 ogrodach botanicznych (PAN OB - CZRB w Powsinie, Śląskim OB w Radzionkowie, OB UAM w Poznaniu i OB UMCS w Lublinie) założone zostały rozsadniki roślin przeznaczonych do ewentualnego uzupełniania założonych stanowisk restytucji.

W Kampinoskim Parku Narodowym utrzymywano 5 stanowisk restytucyjnych dzwonecznika wonnego w warunkach zbiorowisk świetlistej dąbrowy. W ostatnim okresie wsiedlono dodatkowo ok. 600 roślin tego gatunku. Po dwóch sezonach prac uzyskano bardzo dobry efekt konserwatorski restytucji przekraczający 90% udatności wsiedlonych roślin.

W Ojcowskim Parku Narodowym (wykonawca: SOB) restytucją objęte były trzy gatunki: turzyca wczesna, dzwonek syberyjski i zawilec wielokwiatowy. Łącznie wsiedlanie tych gatunków odbywało się w 7 miejscach na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego. Monitorowane były także stanowiska restytucji goździka siniego na Jurze Krakowsko - Częstochowskiej: w Rezerwacie "Góra Zborów" i na Kruczych Skałkach w rejonie Podlesic (wykonawca: SOB). Restytucja tego gatunku przebiegała bardzo dobrze.

Na terenie Województwa Kujawsko - Pomorskiego utrzymywane były 2 stanowiska restytucji ostnicy Jana. Wykonywany był stały monitoring stanowisk populacji i roślin oraz bieżące prace pielęgnacyjne siedlisk. W ostatnim okresie dokonano wsiedlenia dodatkowych 53 roślin tego gatunku.

W Polsce Zachodniej i Północno - Zachodniej (Województwa Wielkopolskie, Lubuskie i Zachodnio - Pomorskie) przeprowadzono restytucję gatunku selery błotne na 10 stanowiskach. W ostatnim roku na 5 stanowiskach (Anastazewo, Polanowo, Zieleń, Szreniawa i Troszyn) wsiedlono łącznie 3840 ramet tego gatunku. Wszystkie stanowiska są na bieżąco poddawane pracom pielęgnacyjnym oraz obserwacjom.

Na terenie Województwa Lubelskiego wykonywane były prace restytucyjne gatunku ciemiężca czarna na 2 stanowiskach. Na bieżąco wykonywana była pielęgnacja poletek restytucyjnych oraz ich stały monitoring.

2. Pozostałe zadania i aktywności

- pielęgnacja roślin w pokoju hodowlanym i w szklarni oraz zielonej ściany w budynku CEPiE;
- Konserwacja urządzeń w laboratorium (przeeglądy, wymiana filtrów i olejów, dostawy azotu itp.);
- przekazywanie uzyskanego w wyniku testów kiełkowania materiału roślinnego na potrzeby Działu Kolekcji Siedliskowej w ŚOB w Radzionkowie;
- przygotowanie Planu informacji i komunikacji oraz uzyskanie ofert cenowych do wniosku o dofinansowanie zadania pn. *Mikołów dla Klimatu – wdrażanie inwestycji z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury w mieście* (wniosek o dofinansowanie ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021)
- przygotowanie Planu informacji i komunikacji do wniosku o dofinansowanie zadania „*Prowadzenie przez szkoły działań podnoszących świadomość na temat łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do ich skutków*” (wniosek o dofinansowanie ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021)
- udział w inwentaryzacji drzew i krzewów na terenie parku Plany w Mikołowie
- wykład pn. *Jak ratować ginące gatunki drzew - o banku genowym i technologiach jakimi dysponuje człowiek by ratować wymierające gatunki* oraz warsztaty z rozpoznawania rodzimych gatunków drzew na Święcie Drzewa (Browar Obywatelski, Tychy, 10.10.2020 r.)
- udział w VI Konferencji przyrodniczej "U ŹRÓDEŁ"; Katowice-Murcki, 09.2020 r.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ PRACOWNI BADAŃ NAD SYSTEMAMI ADAPTACYJNYMI

Przedmiotem działań Pracowni w 2020 roku była kontynuacja prac nad rozwojem koncepcji autonomicznych systemów adaptacyjnych w kontekstach społecznych, przyrodniczych i ekonomicznych.

W ramach prac szczegółowych opracowano nową typologię stresu obejmującą całe kontinuum ciągłych zjawisk takich jak temperatura czy napięcie. Stres jest jedną z podstawowych pojęć w ramach paradygmatu adaptacyjnego. Innymi słowy złożony system adaptacyjny dostosowuje się do stresu środowiska zewnętrznego i wewnętrznego. Jeśli nie ma w środowisku zmiany, która przez system identyfikowana jest jako stresor, wówczas nie są uruchamiane procesy adaptacyjne. Jednak są takie

poziomy stresu, które przekraczają zdolności adaptacyjne systemu. Taki poziom nazywamy stresem letalnym. Jednak na każdym kontinuum są dwa takie poziomy stresu, które powodują zniszczenie systemu/śmierć systemu. Zwykle kontinuum takiego procesu było dzielone na dwa odrębne podzbiory, w których wyróżniano takie kategorie jak: neustres, eustres, stres krytyczny oraz stres letalny. W takim ujęciu np. temperatura plus 100C byłaby temperaturą letalną (stresor o poziomie śmiertelnym) ale również temperatura minus 100C byłaby temperaturą letalną. Ponieważ zaś zmiana temperatur jest zjawiskiem ciągłym i zakres temperatur, który jest fizjologicznie funkcjonalny mieści się w pewnych granicach to dzielenie tego fenomenu na dwie kategorie nie pozwala na opis pełnego spektrum reakcji na danych czynnik. W związku z tym zaproponowano nieco bardziej rozbudowaną, ale jednocześnie w większym stopniu odpowiednią do opisu zjawisk ciągłych typologię stresu. Typologia ta pozwala na opis, w ramach jednego kontinuum, stresu letalnego związanego z nadmiarem oraz stresu związanego ze zbyt niskim poziomem jakiegoś stresora. Typologia ta obejmuje 13 stopni stresu: hiperstres letalny, hiperstres subletalny, hiperstres krytyczny, hiperstres subkrytyczny, hiperdystres, hipereustres, neustres, hipoeustres, hipodystres, hipostres subkrytyczny, hipostres krytyczny, hipostres subletalny, hipostres letalny. Stworzono również listę zdarzeń z obszaru anatomii rozwojowej drzew, która jest egzemplifikacją zdarzeń rozwojowych, w powstającym drewnie, drzew liściastych i iglastych.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI KOLEKCJI SIEDLISKOWYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W RADZIONKOWIE

Pracownia Kolekcji Siedliskowych sprawuje nadzór nad kolekcjami w Śląskim Ogrórze Botanicznym w Radzionkowie: siedliskowymi (zbiorowiska młak, łąk trzęślicowych i suchych wrzosowisk oraz muraw i zarośli kserotermicznych i muraw psammofilnych) oraz tematycznymi (sadowniczą, roślin ozdobnych, miododajnych, dendrologiczną, paproci). Prowadzi również działalność edukacyjną w ramach funkcjonowania Regionalnej Stacji Edukacji Ekologicznej oraz bierze udział w wydarzeniach zewnętrznych.

Realizowane zadania:

1. Edukacja

1.1 Realizacja warsztatów edukacyjnych (w terminie od 01.01.2020 do 31.10.2020):

- zajęcia prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Śląskiego Ogródu Botanicznego: 778 uczestników,
- zajęcia współfinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach: 579 uczestników,

- Edukacja Miast dla Miasta Radzionków: 302 uczestników,
- zajęcia przeprowadzone przez pracowników RSEE: 104 uczestników,
- zajęcia przeprowadzone w ramach realizacji grantu „Edukacja dla ochrony środowiska” finansowanego z Funduszu Naturalnej Energii: 721 uczestników.

1.2. Wydarzenia edukacyjne

- Zimowe ptakolice z OTOP (26.01.2020)
- Udział w akcji PtaszkoweLove we współpracy z Centrum Handlowe 3 Stawy w Katowicach, Asocjacja Promotorów Radosnego Ptaka, Śląski Ogród Botaniczny z Radzionkowa oraz Leroy Merlin w Katowicach.
- Wakacyjne spotkania w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie – cykl 17 spotkań z przyrodnikami, zadanie dofinansowane przez Gminę Radzionków
- Piknik z okazji zakończenia wakacji połączony z występem szkolnej orkiestry dętej Allegretto (31.08.2020).
- Europejskie Dni Ptaków 2020 (04.10.2020)

1.3. Organizowane/współorganizowane kursy, szkolenia, spotkania

- Wykorzystanie lokalnego potencjału na lekcjach plastyki (16.11.2020) – szkolenie Spotkanie dla nauczycieli plastyki z Bytomia, Piekar Śląskich, Siemianowic Śląskich, Chorzowa, Tarnowskich Gór i powiatu tarnogórskiego organizowane wraz z Regionalnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach

2. Realizowane/współrealizowane projekty w 2020 r.

- kampania na rzecz ochrony klimatu: "Kampania na rzecz adaptacji do zmian klimatu „Śląsk dla klimatu”, umowa dotacji nr 98/2020/45/EE/ee/D z dnia 16.04.2020 (WFOŚiGW w Katowicach)
- warsztaty edukacji przyrodniczej i ekologicznej ŚOB realizowane w latach 2019-2020 – umowa nr 453/2019/45/EE/ee/D z dnia 30.08.2019 (WFOŚiGW w Katowicach)
- FlorIntegral – zintegrowana ochrona ex situ i in situ rzadkich, zagrożonych i priorytetowych gatunków flory na terenie Polski, umowa nr POIS.02.04.00-00-0006/17-00, umowa nr 45/2019/45/OP/Or/D z dn. 22.01.2019
- rozbudowa kolekcji sadowniczej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie (etap X) oraz w Radzionkowie (etap VI) umowa dotacji nr 390/2020/45/OP/wb/D z dnia 24.06.2020, termin realizacji 01.03.2020-30.11.2020 (WFOŚiGW w Katowicach).
- Rozbudowa Kolekcji Roślinnych ŚOB w Radzionkowie (etap IV) umowa nr 144/2020/45/OP/wb/D z dnia 24.06.2020, termin realizacji 01.03.2020-30.11.2020 (WFOŚiGW w Katowicach).

- "Edukacja dla ochrony środowiska", w ramach konkursu grantowego "Fundusz Naturalnej Energii"

3. Zlecenia zewnętrzne

- umowa o pielęgnację płatów roślinności przeniesionych z MPL Katowice, Górnośląskie Towarzystwo Lotnicze S.A., umowa nr GTL/JRP/252/2013 z dnia 05.11.2013 (76 250 zł za 2020 r.)
- „Edukacja Miast”, Urząd Miasta Radzionków, umowa nr KE.272.1.2020 z dnia 18.02.2020 r.
- Umowa o namnożenie roślin w ramach tworzenia ogrodu edukacyjnego w Ojcowskim PN, Pracownia Gleba Grzegorz Bojda.

4. Stażyści i praktykanci

Praktyki zawodowe dla uczniów szkół średnich:

- 3 osoby w ramach umowy z Zespołem Szkół Specjalnych w Radzionkowie

5. Udział w szkoleniach, kursach

- „Miasta odczuwające upał - retencja wody oraz zapobieganie suszy w Metropolii” Metropolitalny Climathon 2020, 12-13 listopada 2020.
- Transformacja społeczno-gospodarcza regionu (podregion bytomski). 27.10.2020. Seminarium organizowane przez Urząd Marszałkowski.

6. Konferencje naukowe, publikacje

- Edukacja na fali – tu zaczyna się przygoda! Konferencja dla nauczycieli. Pedagogika przeżyć w edukacji. 20 października 2020.

7. Rozbudowa i pielęgnacja kolekcji roślinnych w Ogrodzie botanicznym

W 2020 roku realizowane były następujące zadania związane z rozbudową i pielęgnacją Śląskiego Ogródu Botanicznego w Radzionkowie:

- monitoring oraz pielęgnacja (nawadnianie, koszenie, usuwanie niepożądanych gatunków roślin, usuwanie podrostu drzew) przeniesionych zbiorowisk roślinnych z terenu MPL Katowice w Pyrzowicach;
- rozbudowa sadu poprzez nasadzenie nowych gatunków i odmian drzew owocowych i krzewów,
- rozbudowa kolekcji roślin ozdobnych i dendrologicznych, w tym budowa nowej kolekcji – ogrodu skalnego;
- bieżąca pielęgnacja i wzbogacanie kolekcji siedliskowych o gatunki roślin pozyskane z natury;
- namnażanie roślin do bieżących projektów i zasilania kolekcji w Ogrodzie;
- rozbudowa kolekcji *inter situ* w ramach projektu FlorIntegral

8. Artykuły/audycje z udziałem pracowników oraz na temat ŚOB w Radzionkowie Polskie Radio Katowice

- 29.01.2020 - Wiadomości regionalne: „Śląski Ogród Botaniczny szuka starych odmian drzew owocowych” (www.radio.katowice.pl/zobacz,47296,Slaski-Ogrod-Botaniczny-szuka-starych-odmian-drzew-owocowych-.html),
- 02.02.2020 - Eko-Ranek: „Smog” (relacja z zajęć edukacyjnych) (www.radio.katowice.pl/audycje,105,EKO-RANEK.html),
- 15.03.2020 - Eko-Ranek: „W poszukiwaniu wiosny” (<https://www.radio.katowice.pl/zobacz,48193,EKO-RANEK-w-poszukiwaniu-wiosny.html>)
- 17.05.2020 - Wiadomości regionalne: „Ogród Botaniczny ponownie otwarty. Dobre miejsce do rekreacji”. (<https://www.radio.katowice.pl/zobacz,49317,Ogrod-Botaniczny-ponownie-otwarty-Dobre-miejsce-do-rekreacji.html>),
- 17.05.2019 - Eko-Ranek: „Szklarnia” (<https://www.radio.katowice.pl/audycje,105,EKO-RANEK.html>),
- 24.05.2020- Eko-Ranek: „Ogród w rozkwicie” (<https://www.radio.katowice.pl/zobacz,49426,Ogrody-w-rozkwicie.html>),
- 21.06.2020 - Eko-Ranek: „Paprocie” (<https://www.radio.katowice.pl/audycje,105,EKO-RANEK.html?fbclid=IwAR1v50lBsr3boh6h-gZE9IfSehnWHI6oEyZPvuX2Mk3R2rN5pMJh6PRnB8k>).
- 28.06.2020 - Eko-Ranek: „W sadzie”. (<https://www.radio.katowice.pl/zobacz,50415,EKO-Ranek-w-sadzie.html>)
- 19.07.2020 - Eko-Ranek: „Zboża, nasiona i warzywa” (<https://www.radio.katowice.pl/zobacz,50384,Zboza-nasiona-i-warzywa.html>)
- 30.08.2020 - Eko-Ranek: „Bioindykatory” (<https://www.radio.katowice.pl/zobacz,51032,Bioindykatory.html>)
- 20.09. 2020 - Eko-Ranek: „Leśne skarby” (<https://www.radio.katowice.pl/zobacz,51369,Lesne-skarby.html>)

25.10.2020 – Eko Ranek: „Kasztany” (<https://www.radio.katowice.pl/audycje,105,EKO-RANEK.html>)

25.10.2020- Infostrada – audycja o jesieni

Kurier Radzionkowski:

nr 1(96) styczeń-luty 2020, artykuł: „Sowia Noc tuż, tuż”, Zimowe Ptakolicznie”

nr 2(97) kwiecień 2020, artykuł:” Bujny świat roślin”, „Edukacja przyrodnicza”

czerwiec-lipiec „Zobacz- przyroda w rozkwicie.”
(http://radzionkow.pl/images/kurier/2020/poprawiony_kurier_radzionkowski_numer_98_czerwiec_2020.pdf)

nr 5(100) wrzesień- październik- artykuł: „Europejskie Dni Ptaków”

nr 6(101) listopad-grudzień – artykuł: „Co się wydarzyło w 2020 roku...”

Gwarek:

31.05.2020 - „Zbierz nakrętki, wstąp do ogrodu i pomóż 8 letniemu Karolowi”
(https://gwarek.com.pl/pl/19_wiadomosci_z_regionu/26793_zbierz-nakretki-wstap-do-ogrodu-i-pomoz-8-letniemu-karolowi.html)

19.06.2020 - „Żmija pod kamieniem, zaskroniec w wiadrze. Sezon na gady w pełni”
(https://gwarek.com.pl/pl/19_wiadomosci_z_regionu/26985_-mija-pod-kamieniem-zaskroniec-w-wiadrze-sezon-na-gady-w-pelni.html)

30.06.2020 - „Przewodnik czeka. Pierwsza wycieczka już dzisiaj, będą kolejne.”
(https://gwarek.com.pl/pl/19_wiadomosci_z_regionu/27102_przewodnik-czeka-pierwsza-wycieczka-juz-dzisiaj-beda-kolejne.html)

30.09.2020 - Koronawirus namieszał w kalendarzu ekologicznym. Odwołano imprezy.
(https://gwarek.com.pl/pl/679_ekologia-z-zyskiem/28082_koronawirus-namieszal-w- kalendarzu-ekologicznym-odwolano-imprezy.html)

Dziennik Zachodni

14.02.2020 - „Akcja Ptaszkowe Love na 3 Stawach”

08.06.2020 - „Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie: wstęp bezpłatny, a widoki jak z pocztówek” (<https://dziennikzachodni.pl/slaski-ogrod-botaniczny-w-radzionkowie-wstep-bezplatny-a-widoki-jak-z-pocztowek-jest-tu-jak-w-bajce/ar/c7-15010794>)

Radio Piekary

15.07.2020 - „Spacery: wśród roślin, ptaków i pajaków.”
(<https://www.radiopiekary.pl/2020/07/14/radzionkow-spacery-wsrod-roslin-ptakow-i-pajakow/>),

10.08.2020 - „Wasze dzieci się nudzą? Zapiszcie je na warsztaty w radzionkowskim Ogródzie Botanicznym.”

(<https://www.radiopiekary.pl/2020/08/10/wasze-dzieci-sie-nudza-zapiszcie-je-na-warsztaty-w-radzionkowskim-ogrodzie-botanicznym/>)

www.silesiadzieci.pl

26.06.2020 - „W tajemniczym ogrodzie- wakacje nie muszą być nudne.”

(https://silesiadzieci.pl/wydarzenie/8465/w-tajemniczym-ogrodzie-wakacje-w-miescie-nie-musza-byc-nudne?fbclid=IwAR2oLrW1nmOG_mb6G8UyK58MxCVEDE-1M82xB_VcPeUFyun-EHhIldXl1g).

31.08.2020 - „Sadzenie cebulek, ikebana i lalki motanki na pikniku”

(<https://silesiadzieci.pl/wydarzenie/8594/sadzenie-cebulek-ikebana-i-lalki-motanki-na-pikniku>)

Info Katowice

14.02.2020 - „Ptaszkowe Love. Katowiczanie świętują walentynki budując budki dla

ptaków.” (<https://www.infokatowice.pl/2020/02/14/ptaszkowe-love-katowiczanie-swietuja-walentynki-budujac-budki-dla-ptakow/>)

Śląska TV

07.05.2020 - „Piękno Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie”

(<https://www.slaska.tv/piekno-ogrodu-botanicznego-w-radzionkowie/?fbclid=IwAR3I5KLLZwJtbdSq3nESQ-XUCN0CH4ReqZb2lM0OhQj6uSXsjkGIod4QaaA>)

www.radzionkow.naszemiasto.pl

- 06.2020 - „Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie. Jest tu jak w bajce.”

(<https://radzionkow.naszemiasto.pl/slaski-ogrod-botaniczny-w-radzionkowie-jest-tu-jak-w-bajce/ar/c1-7756187>)

Życie Bytomskie

06.07.2020 - Ogłoszenia – plakat Piknik z okazji zakończenia wakacji

Info-Piekary

12.08.2020 - „Ogród na wakacje”

www.metropoliagzm.pl

31.08.2020 - „Piknik z okazji zakończenia wakacji.”

(<https://metropoliagzm.pl/2020/08/25/piknik-z-okazji-zakonczenia-wakacji-2/>)

TVP 3 Katowice

21.09.2020 - Wiadomości rolnicze (<https://katowice.tvp.pl/49927353/wiadomosci-rolnicze-21092020>)

09.2020- Informator Katowickiej Spółdzielni Mieszkaniowej

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI KOLEKCJI NAUKOWYCH, ZACHOWAWCZYCH ORAZ OZDOBNYCH

Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych oraz Ozdobnych ŚOB powstała w 2012 roku w wyniku połączenia Pracowni Kolekcji Roślin Ozdobnych z Pracownią Kolekcji Naukowych i Zachowawczych Śląskiego Ogródu Botanicznego.

Sprawuje ona nadzór nad kolekcjami:

- ozdobnymi, w tym: Kolekcją dendrologiczną (drzewa i krzewy ozdobne), Ogrodem tarasowym, Ogrodem kwiatowym (kolekcja kwiatowa, kolekcja rododendronów, łąka trzęślicowa), Ogrodem traw ozdobnych; Ogrodem roślin wodnych; Łąką kwietną i Murawą kserotermiczną;
- zachowawczymi, w tym: Kolekcją sadowniczą starych odmian drzew, krzewów i pnączy owocowych, Kolekcją owocowych drzew ozdobnych, „oraz Kolekcją zachowawczą irysów;
- edukacyjnymi, to jest: Kolekcją edukacyjną roślin energetycznych, Kolekcją roślin użytkowych (uprawnych, warzywnych i zielarskich) oraz „Zielarium” – zlokalizowane w Ogrodzie Żółtym (ul. Sosnowa5).

1. Pracownicy

W Pracowni, na mocy umowy o pracę, zatrudnione były osoby na stanowiskach:

- kurator Kolekcji Roślin Ozdobnych – (1 etat) od 01.04.2016 r. do nadal;
- pracownik fizyczny – (2 etaty) od 06.10.2014 r. do nadal;

2. Realizowane zadania

W 2020 roku realizowane były następujące zadania dofinansowane z Wojewódzkiego funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach:

- „Rozbudowa kolekcji sadowniczej Śląskiego Ogródu Botanicznego w Mikołowie (etap X) oraz w Radzionkowie (etap VI)”. Projekt ten realizowany jest jednocześnie na terenie ogrodów w Radzionkowie i Mikołowie. Cele projektu: 1). Ochrona starych odmian drzew i krzewów owocowych w regionie – realizowany poprzez

pobór zrazów od osób zgłaszających chęć ich podarowania (mieszkańcy województwa śląskiego), a następnie przeszczepieniu ich na podkładowki w ŚOB i oddaniu beneficjentom; 2). Zwiększenie bioróżnorodności kolekcji sadowniczych – realizowany poprzez zakup sadzonek nowych odmian roślin sadowniczych, a także zwiększenie liczby podkładek drzew owocowych (jabłoni, grusz etc.) do dalszych szczepień; 3). Rozbudowa „Zielarium” na terenie Ogrodu Żółtego ŚOB (Sosnowa 5) – prowadzona jest rozbudowa bazy edukacyjnej (prowadzenie zajęć cyklicznych i związanych ze świętami Kalendarza) poprzez stworzenie ogrodu edukacyjnego ziół, roślin użytkowych, drzew i krzewów użytkowych i owocowych, z donicami, hotelami dla owadów i innymi elementami małej architektury; 4). Propagowanie idei ochrony bioróżnorodności roślin sadowniczych (drzew, krzewów i pnączy) poprzez wydanie broszury edukacyjnej (format A5) „Szczepienie drzew owocowych”. Umowa Dotacji nr 390/2020/OP/wb/D z dnia 24.06.2019. Kwota dofinansowania: 66 012,00 zł. Projekt zakończony: 30.11.2020 r.

- „Budowa Śląskich Kolekcji Siedliskowych (etap IV) z założeniem Łąki kwietnej” – Zajmuje obszar na terenie tzw. Ogrodu Zielonego (pola golfowego) zlokalizowanego w na ogólnodostępnym, nieogrodzonym terenie (ul. Licowa i ul. Golfowa) oraz na terenie Ogrodu Czerwonego (ul. Grudniowa). Cele projektu: 1). Rozbudowa kolekcji siedliskowych – realizowana poprzez nowe nasadzenia; 2). Założenie Łąki Kwietnej pełniącej funkcje rekreacyjno-edukacyjne; 3) Zwiększenie bioróżnorodności obszaru ŚOB – poprzez nasadzenia drzew oraz wysiew nasion roślin jednorocznych i wieloletnich; 3). Zwiększenie potencjału edukacyjnego ŚOB poprzez prowadzenie na terenie kolekcji zajęć edukacyjnych. Umowa Dotacji nr 566/2019/45/OP/wb/D z dnia 31.10.2019. Kwota dofinansowania: 48 115,00 zł. Zadanie zakończone 30.11.2020 r. (przedłużenie terminu realizacji zadania ze względu na wprowadzenie stanu epidemii na terenie Rzeczypospolitej Polskiej – COVID-19).

Realizowane zadania mają na celu rozbudowę istniejących kolekcji oraz zakładanie nowych na terenach dotychczas niezagospodarowanych.

3. Zadania związane z pielęgnacją kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego

Poza realizacją zadań dofinansowanych w poszczególnych kolekcjach odbywały się niezbędne prace pielęgnacyjne wynikające z ich specyfiki:

- kolekcje ozdobne: 1) pielęgnacja trawnika, 2) pielęgnacja drzew i krzewów ozdobnych: cięcia formujące i sanitarne, obsypywanie korą, odchwaszczenie, zabezpieczanie palikami, usuwanie wypadów i wykrotów 3) zabiegi pielęgnacyjne traw ozdobnych (cięcie, wyczesywanie, nawożenie, wiązanie w chochoły na okres zimowy) 4) zabiegi pielęgnacyjne bylin (wiosenne porządkowanie i cięcie bylin po zimie, dzielenie bylin, cięcie przekwitłych kwiatostanów, bieżące prace przy prawidłowym utrzymaniu bylin- podcinanie

kwiatostanów bylin ozdobnych z liści, stawianie podpór pod rośliny itp.) 5) nawożenie nawozami mineralnymi i naturalnymi – kompostem; 6) opryski przeciw chorobom i szkodnikom; 7) zabezpieczanie drzew przed zającami i sarnami poprzez instalowanie specjalistycznych osłonek z siatki; 8) zabezpieczenie krzewów i bylin na okres zimowy poprzez odpowiednie wiązanie, wykonywanie chochołów i okrywanie igliwem i agrowłókniną.

- kolekcja sadownicza: 1) cięcie formujące, odnawiające i sanitarne drzew i krzewów owocowych; 2) szczepienie podkładek (drzew) zrazami pobranymi w wyniku ekspedycji terenowych; 3) pielęgnacja podkładek i szczepów (młodych drzewek) w szkółce poprzez: usuwanie zbędnych pędów, odchwaszczanie, wykonywanie oprysków przeciwko chorobom i szkodnikom; 4) sadzenie nowych drzew i krzewów w odpowiednio przygotowanych miejscach; 5) nawożenie drzew, krzewów, pnączy i roślin w szkółce nawozami mineralnymi; 6) poprawianie i wykonywanie mocowań drzewek do palików; 7) zabezpieczanie drzew przed zającami i sarnami poprzez instalowanie specjalistycznych osłonek z siatki; 8) okopywanie drzew w celu utrzymania tzw. czarnego ugoru dla lepszej absorpcji mikro- i makroelementów przez drzewa; 9) zabezpieczenie drzew na okres zimowy.
- kolekcja edukacyjna roślin energetycznych: 1) wycinanie nadziemnych części roślin energetycznych w celu pobudzenia ich wzrostu;
- kolekcja edukacyjna roślin uprawnych, Warzywnych oraz Zielarskich: 1) polowe prace ziemne – orka, bronowanie, uprawa agregatorem; 2) wysiew roślin uprawnych do gruntu (zboża i niektóre warzywa) i w rozsadzcie (warzywa) oraz na podniesionych zagonach (warzywa, zboża i kwiaty); 3) wysadzenie warzyw i ziół w zagonach (ziemnych i tzw. podniesionych); 4) naprawianie oraz przygotowywanie infrastruktury towarzyszącej, tj. kryjówek dla drobnych zwierząt; 5) usuwanie chwastów; 6) zbiór, segregacja i przygotowywanie plonów do przechowywania; 7) koszenie ścieżek trawiastych w kolekcji; 8) przygotowanie gleby do spoczynku zimowego.
- łąka kwietna – przeprowadzono kolejne etapy rewitalizacji łąki kwietnej: 1) orka i pozostawienie łąki „w skibie” 2) uprawa glebogryzarką, 3) przygotowanie terenu do siewu; 4). Przygotowanie terenu pod założenie nawodnienia (fragment łąki na terenie Kolekcji Warzywnej)
- winnica – na terenie zakładanej kolekcji przeprowadzono następujące prace: 1) plantowanie terenu po wykaszaniu, 2) koszenie trawy, chwastów i samosiewów; 3) prace pielęgnacyjne polegające na przywiązywaniu winorośli do konstrukcji nośnej
- śląskie kolekcje siedliskowe – w obecnym sezonie wegetacyjnym przeprowadzono prace pielęgnacyjne w istniejącej części oraz prace przygotowawcze w części rozbudowywanej: 1) wykoszenie terenu boru sosnowego założonego w 2016 r. oraz buczyny i gradu założonych w 2017 i rozbudowanych w 2018 roku, 2)

wyznaczenie terenu pod nasadzenia, dla nasadzeń planowanych w 2021 roku;
3) prace nasadzeniowe – posadzenie 70 drzew rodzimych gatunków liściastych Polski (wykopanie dołów, posadzenie, zaprawienie, opalikowanie, zabezpieczenie na zimą); 4). prace porządkowe na terenie kolekcji.

Ponadto pracownia zajmowała się bieżącym utrzymaniem pozostałych terenów (to jest łąk, pola uprawnego). Prace polegające na regularnym koszeniu terenów łąkowych (trzy razy w roku) oraz uprawie polowej (uprawa kukurydzy: pole obok winnicy i pole poza ogrodzeniem w sąsiedztwie sadów) były wykonywane przez osobę z zewnątrz w ramach umowy barterowej.

4. Udział w seminariach, konferencjach i targach

- udział w Dniu Kartofla w Śląskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego Mikołowie, 18 września;
- udział XXIX Krajowej Wystawie Rolniczej Częstochowa, 5 września

5. Organizowane szkolenia

- „Kurs szczepienia drzew owocowych” – organizowany w Mikołowie (w dniach 8, 26, 10 września, w sumie 12 uczestników), dwa 6-godzinne szkolenia dla uczniów szkoły średniej (Technikum w Ornontowicach – Technik Ogrodnik lasy: II i III) mające na celu praktyczne zapoznanie się ze szczepieniem drzew owocowych na przykładzie jabłoni, ze względu na pandemię COVID-19 niedostępna dla słuchaczy z zewnątrz;

6. Współpraca

Pracownia współpracowała z następującymi podmiotami:

- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Ornontowicach – organizacja i prowadzenie praktycznej nauki zawodu technik ogrodnik w ramach przedmiotu: Uprawy ogrodnicze, realizowane od 01.09.2016 r.; obecnie są to dwie klasy II i III
- Zespół Szkół nr 2 Specjalnych w Mikołowie organizacja i prowadzenie praktycznej nauki zawodu technik ogrodnik od 01.09.2019 r.

7. Wydawnictwa

Wydanie drukiem broszury edukacyjnej pt.: „Szczepienie Drzew Owocowych” – 1000 szt.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁAŃ PROMOCYJNYCH, W TYM WSPÓŁPRACY Z MEDIAMI

1. Telewizja

Informacje nt. działalności Śląskiego Ogrodu Botanicznego w 2020 roku pojawiały się przede wszystkim w TVP3 Katowice, a także: TVT, Telewizja Sfera, Telewizja Zabrze, TVS, Tarnovizja.

2. Facebook

Znaczną część informacji o Ogrodzie mieszkańcy czerpią z serwisu społecznościowego Facebook. Na koniec grudnia 2020 roku internautów, którzy „lubią” fan page Ogrodu w Mikołowie, było ok. 7800, a Ogrodu w Radzionkowie – ok. 2900. Ponadto na Facebooku są tworzone tzw. wydarzenia, dzięki którym internauci mogą do nich dołączyć i otrzymywać bieżące informacje o tym, co jest organizowane w Ogrodzie.

3. Instagram

Liczba internautów „obserwujących” profil to 400 obserwujących, średnio raz w tygodniu ukazuje się nowy post.

4. Strona WWW

Śląski Ogród Botaniczny prowadzi witrynę internetową www.obmikolow.robia.pl. Jej redaktorami są pracownicy Ogrodu, którzy zajmują się poszczególnymi sprawami, o których informują na stronie. Jest również wersja angielska. W roku 2020 r. liczba odwiedzin na stronie wynosiła 226 tyś 939 odsłon.

Odsłony

226 939

% całości: 100,00% (226 939)

Sesje

50 572

% całości: 100,00% (50 572)

przejdźcie na stronę anglojęzyczną (...)

4 311

% całości: 100,00% (4 311)

Śr. czas trwania sesji

00:02:20

Śr. dla widoku danych: 00:02:20
(0,00%)

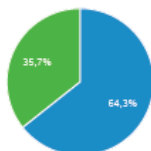

Sesje według Typ użytkownika

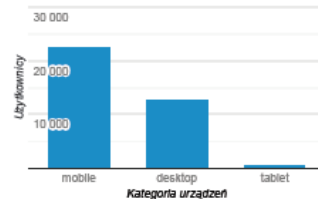
Typ użytkownika	Sesje
New Visitor	35 786
Returning Visitor	14 786

Odsłony według Płeć

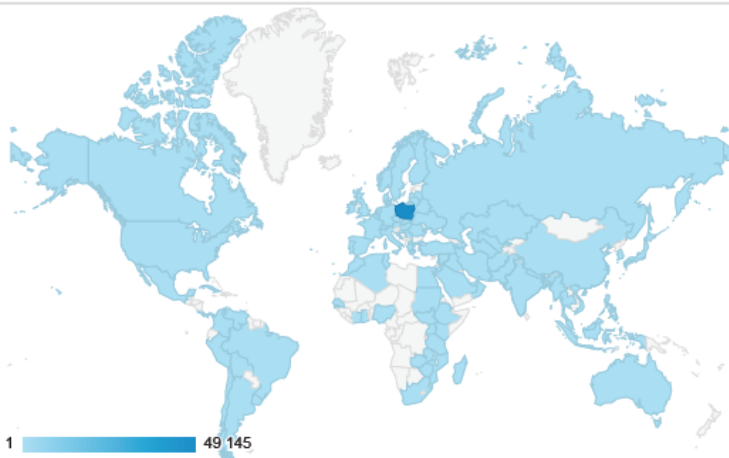
■ female ■ male

Użytkownicy według Kategoria urząd...

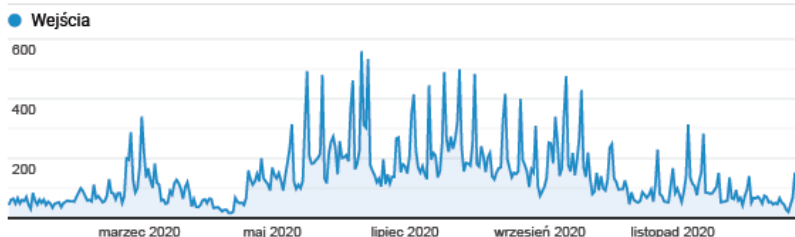
Sesje

Sesje według Kraj

Kraj	Sesje
Poland	49 145
United States	312
Germany	220
United Kingdom	115
China	90
Netherlands	48
France	43
India	42
(not set)	33
Czechia	32

Ilość wejść na stronę w danym miesiącu

5. Radio

Informacje nt. działalności Śląskiego Ogródu Botanicznego w 2020 roku pojawiały się m.in. w takich rozgłośniach radiowych, jak: Radio Fest, CCM, Radio Piekary, Radio Express, Radio eM, Radio Silesia, Radio Katowice, Radio Vanessa, RMF, Eska.

6. Prasa

Informacje nt. działalności Śląskiego Ogródu Botanicznego w 2020 roku pojawiały się m.in. w takich czasopismach, jak: Gazeta Mikołowska, Gazeta Wyborcza, Dziennik

Zachodni, Nowiny Zabrzańskie, Aktualności Powiatu Mikołowskiego, Nasza Gazeta, Kurier Radzionkowski, Głos Radzionkowa, Tygodnik Echo.

7. Serwisy internetowe i portale społecznościowe

Informacje nt. działalności Śląskiego Ogrodu Botanicznego w 2020 roku pojawiały się m.in. w takich serwisach, jak:

www.pl.tripadvisor.com	www.tg.net.pl	www.planergia.pl
www.mikolowski24.pl	www.slaskie.pl	www.evenea.pl
www.mojmikolow.pl	www.ekolupa.pl	www.mikolow.naszemiasto.pl
www.mikolow.pl	www.rybnik.com.pl	www.ngo.pl
www.zielonalekcja.pl	www.insilesia.pl	www.slaskie.travel
www.silesiakultura.pl	www.gdzieco.pl	www.us.edu.pl
www.silesiadzieci.pl	www.ekogazeta.pl	www.ecoportal.com.pl
www.ekonews.com.pl	www.ulicaekologiczna.pl	www.ekologia.pl
www.ekologiczni.pl	www.ekozycie.pl	www.ecocafe.pl

8. Organizacje i instytucje wspierające promocję wydarzeń w Ogrodzie

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
- PAN Ogród Botaniczny – CZRB w Powsinie
- Ogrody botaniczne należące do sieci ROBiA
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach
- Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska
- Uniwersytet Śląski
- Politechnika Śląska
- GEOfsfera Jaworzno
- Egzotarium Sosnowiec

9. Wywiady, artykuły, programy telewizyjne

20 kwietnia – TVP3 „Aktualności” wywiad o wiosennym otwarciu Ogrodu

23 kwietnia – TVP3 „EkoMisja” dr Leszek Trząski

27 kwietnia Telewizja Silesia – wywiad o zamknięciu Ogrodu w czasie pandemii

27 kwietnia – Radio Express – Małgorzata Szymańczyk wywiad o zamknięciu Ogrodu w czasie pandemii

29 kwietnia – Dziennik Zachodni – p. Patryk Bubła o zamknięciu Parku Gródek w czasie pandemii

2 maja – Radio Katowice – Małgorzata Szymańczyk o zamknięciu Parku Gródek w czasie pandemii

5 maja – Radio Express – Małgorzata Szymańczyk o ponownym udostępnieniu Ogródu

5 maja – Radio Piekary – Damian Matynia o pyleniu drzew iglastych

27 maja – Konferencja prasowa kandydata na prezydenta Szymona Hołowni

10 czerwca – TVP3 Katowice „EkoAgent” – dr Leszek Trząski o oszczędzaniu wody, p. Agnieszka Szyszka o edukacyjnych wakacjach w Ogródzie

10 sierpnia – tekst do Gazety Wyborczej o atrakcjach na wakacyjny weekend w Ogródzie Małgorzata Szymańczyk

14 sierpnia – tekst do magazynu „Śląsk” Małgorzata Szymańczyk

9 września – TVP2 „Pytanie na Śniadanie” – dr Leszek Trząski wywiad z Parku Gródek w Jaworznie

12 września – TVP3 Katowice „Bliżej Natury” o banku nasion Katarzyna Galej, Magdalena Maślak, Paweł Kojs (emisja 1 października); program nagrywany w Mikołowie i Radzionkowie

8 października – TVP3 Katowice „Bliżej Natury” o historycznych odmianach jabłoni Wojciech Pikuła, Patryk Bubła (emisja 6 listopada)

10. Wystawy

Od stycznia 2020 r. odwiedzający Ogród nadal mogli podziwiać plenerową wystawę fotograficzną „PAN i róże”, której autorem był biolog Jan Marcinkiewicz, a opracowanie graficzne wystawy to dzieło plastyczki Weroniki Ratajskiej – pracownika Śląskiego Ogródu Botanicznego artysty plastyka. Fotografie zostały wykonane techniką wykorzystywaną w badaniach tkankowych. Autor sfotografował róże rosnące w Narodowej Kolekcji Odmian Uprawnych Róż w PAN Ogródzie Botanicznym – CZRB w Powsinie własnoręcznie wykonanymi obiektywami wg wypracowanej przez siebie metody, która polega na wykonywaniu zdjęć obiektom ustawionym na czarnym materiale w odległości 2x długości fokalnej obiektywu od czoła obiektywu lub dalej, aby uzyskać czarne, rozmyte tło.

Od sierpnia w Ogródzie można było podziwiać wystawę plenerową pt. „Japonia oczami Polaków”. Na tę wyjątkową wystawę składały się zdjęcia miłośników Kraju Kwitnącej Wiśni: Ludmiły Kot, Anety Mojduzki, Romualda Zabielskiego, Pawła Orlińskiego, Gastona Kota oraz Łukasza Karaszewskiego. Zdjęcia przedstawiały miejsca charakterystyczne dla Japonii, ale też mało znane, które zachwyciły podróżników. Wystawa została przygotowana przez PAN Ogród Botaniczny – CZRB w Powsinie w ramach organizowanego co roku Miesiąca Japońskiego.

W jesienno-zimowej odsłonie Ogródu odwiedzający mogli podziwiać plenerową wystawę fotograficzną pt. „W sieci”, która ukazywała niesłychanie ciekawy i różnorodny świat

pająków! Wystawa zachęcała do poznania tej grupy zwierząt, przyjrzenia się im z bliska i być może zmierzenia się z lękami oraz uprzedzeniami ich dotyczącymi. Autorami fotografii byli wybitni arachnologowie oraz fascynaci świata stawonogów: Marek Żabka, Konrad Wiśniewski, Hanna Skarzyńska. Pod kątem merytorycznym wystawę przygotowały: Agnieszka Babczyńska, Marta Sawadro, Agnieszka Czerwonka z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, natomiast opracowanie graficzne wystawy to zasługa plastyk Weroniki Ratajskiej.

SZACOWANA LICZBA ODWIEDZAJĄCYCH OGRÓD

MIKOŁÓW	LICZBA OSÓB, KTÓRE BRAŁY CZYNNY UDZIAŁ W DZIAŁANIACH OFEROWANYCH PRZEZ ŚOB W MIKOŁOWIE W ROKU 2020 TO 5 997
	LICZBA OSÓB, KTÓRE ODWIEDZIŁY OGRÓD W MIKOŁOWIE W ROKU 2020 SZACOWANA JEST NA 100 000
RADZIONKÓW	LICZBA OSÓB, KTÓRE BRAŁY CZYNNY UDZIAŁ W DZIAŁANIACH OFEROWANYCH PRZEZ ŚOB W RADZIONKOWIE W ROKU 2020 TO 2 885
	LICZBA OSÓB, KTÓRE ODWIEDZIŁY OGRÓD W RADZIONKOWIE W ROKU 2020 SZACOWANA JEST NA 30 000

DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU Z SYTUACJĄ EPIDEMICZNĄ W POLSCE

1. Pracownicy biurowi pracują w systemie hybrydowym – część pracy wykonują zdalnie część stacjonarnie z uwzględnieniem możliwie najmniejszej ilości osób w biurach, rotacja w przypadku pracy kilkuosobowej w jednym pomieszczeniu;
2. Regularna dezynfekcja pomieszczeń i toalet;
3. Znaczne ograniczenie aktywności Ogrodowej w zakresie organizacji tzw. świąt ekologicznych;
4. Budynek główny w okresach najbardziej nasilonych zachorowań zamknięty dla zwiedzających;
5. Utrzymanie zgodnie z reżimem sanitarnym możliwości spacerowania i korzystania z infrastruktury zewnętrznej Ogródu.

POZYSKIWANIE FUNDUSZY ZEWNĘTRZNYCH

Członkowie Związku Stowarzyszeń w zdecydowanej większości to podmioty tworzące sektor finansów publicznych, a finansowanie działalności Związku w ponad 50% opiera się na finansowaniu w postaci składek członkowskich. Związek nie prowadzi działalności gospodarczej, natomiast dodatkowym sposobem finansowania jest prowadzenie działalności odpłatnej, pozyskiwanie funduszy zewnętrznych (realizacja projektów) oraz kredyt w rachunku bieżącym w celu zachowania płynności finansowej.

PROJEKTY ZREALIZOWANE W ROKU 2020					
L.p.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansowująca
1.	„WARSZTATY EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚÓB REALIZOWANE W LATACH 2019-2020”	2019-2020	75 215,00 zł	60 150,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach
2.	„ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W RADZIONKOWIE (ETAP IV)”	2020	64 191,00 zł	25 771,00zł	WFOŚiGW w Katowicach
3.	ROZBUDOWA KOLEKCJI SADOWNICZEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W MIKOŁOWIE (ETAP X) ORAZ W RADZIONKOWIE (ETAP VI)	2020	66 012,00 zł	46 932,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach
4.	„BUDOWA ŚLĄSKICH KOLEKCJI SIEDLISKOWYCH – ETAP IV Z ZAŁOŻENIEM ŁĄKI KWIETNEJ	2019-2020	61 097,00 zł	48 115,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach
5.	PROJEKT „AKCJE EDUKACYJNO-INFORMACYJNE W ŚLĄSKIM OGRODZIE BOTANICZNYM W 2020 R.”	2020	43 540,00 zł	33 500,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach
ŁĄCZNIE			310 055,00 zł	214 468,00 zł	
PROJEKTY REALIZOWANE W ROKU 2020					
Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansowująca
1.	„FLORINTEGRAL - ZINTEGROWANA OCHRONA IN SITU I EX SITU RZADKICH, ZAGROŻONYCH I PRIORYTETOWYCH GATUNKÓW FLORY NA TERENIE POLSKI”	2018-2021	Budżet projektu: 7 554 959,43zł Udział ŚÓB: 911 656,41 zł WFOŚiGW: 232 775,45 zł	Kwota dotacji ze środków UE 6 421 715,49zł Kwota dotacji ze środków UE dla ŚÓB: 774 907,95 zł Wkład własny ŚÓB: 136,748,46 zł Wkład własny WFOŚiGW: 34 916,62 zł	Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (CKPŚ) WFOŚiGW w Katowicach
2.	PROJEKT „SALUTE” W RAMACH PROGRAMU INTERREG CENTRAL EUROPE	2019-2021	Budżet projektu: 2 195 850,00 EUR Udział ŚÓB: 102 850,00 EUR	Kwota dotacji: 1 803 062, 50 EUR Kwota dotacji ze środków EFRR dla ŚÓB: 87 422,50 EUR	Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego)

				Wkład własny ŚOB: 15 427,00 EUR	
		ŁĄCZNIE	1 144 431,86 zł 102 850,00 EUR	774 907,95 zł 87 422,50 EUR	
WNIOSKI, KTÓRE NIE OTRZYMAŁY DOTACJI W 2020 ROKU					
Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansowująca
1.	GRUNT TO PRZYRODA – ŚCIEŻKA DYDAKTYCZNA W OGRODZIE ŻÓŁTYM ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W MIKOŁOWIE	2020	77 340,00 zł	Wniosek otrzymał dotację, jednak na tak niskim poziomie, że odstąpiliśmy od jego realizacji	WFOŚiGW w Katowicach
2.	BUDOWA ARBORETUM ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W JAWORZNIE. KOLEKCJA EDUKACYJNA DRZEW MIEJSKICH	2019-2020	130 050,00 zł	97 050,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach
PROJEKTY W TRAKCIE OCENY ORAZ PROJEKTY PLANOWANE DO REALIZACJI W 2021 ROKU					
Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansowująca
1.	„WARSZTATY EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚOB REALIZOWANE W ROKU 2021”	2021	32 269,00 zł	21 754,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach
2.	PROJEKT KAMPANIA NA RZECZ ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU: ŚLĄSK DLA KLIMATU”	2021-2022 (przesunięty z roku 2020-2021)	200 370,00 zł	158 880,00 Wkład własny: 41 490,00zł	WFOŚiGW w Katowicach
3.	FLORNATUR SILESIA ETAP II „OCHRONA <i>EX SITU</i> WYBRANYCH GATUNKÓW SIEDLISK PODMOKŁYCH I LEŚNYCH WYMNIENIONYCH W CZERWONEJ LIŚCIE ROŚLIN WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	01.01.2021 - 30.12.2022	156 160,00 zł	108 080,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach
4.	„MIKOŁÓW DLA KLIMATU - WDRAŻANIE INWESTYCJI Z ZAKRESU BŁĘKITNO-ZIEŁONEJ INFRASTRUKTURY W MIEŚCIE” (WNOSKODAWCA - GMINA MIKOŁÓW, ŚOB – PARTNER)	01.01.2021- 30.04.2024	11 677 437,00 zł	9 925 821,39 zł	Fundusze Norweskie i EOG (europejski obszar gospodarczy) na lata 2014-2021 w ramach działania 7.3. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków. Program priorytetowy 7.3.0.1. Realizacja inwestycji w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury w miastach
5.	"SZKOŁA DLA KLIMATU - ADAPTACJA, MITYGACJA I EDUKACJA W POWIECIE MIKOŁOWSKIM" (WNOSKODAWCA ŚOB, PARTNER - POWIAT MIKOŁOWSKI)	01.03.2021- 30.04.2024	1 926 397,13 zł	1 926 397,13 zł	Fundusze Norweskie i EOG. Program priorytetowy 7.3.0.2. Prowadzenie przez szkoły działań podnoszących świadomość na temat łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do ich skutków
PROJEKTY PRZYGOTOWYWANE, KTÓRE ZOSTANĄ ZŁOŻONE W 2021 ROKU					

Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansowująca
1.	„WARSZTATY EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚOB REALIZOWANE W LATACH 2021-2022”	2021-2022	-	-	WFOŚiGW w Katowicach
2.	ROZBUDOWA KOLEKCJI SADOWNICZEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W MIKOŁOWIE (ETAP XI) ORAZ W RADZIONKOWIE (ETAP VII)	2021	-	-	WFOŚiGW w Katowicach